PARLAMENTARNA
RADA MŁODZIEŻOWA

Jan Bolesław Małek
Koordynator Parlamentarnej Rady Młodzieżowej

Szanowna Pani
Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

P E T Y C J A

w przedmiocie ratyfikacji przez Rzeczpospolitą Polską III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, przyjętego w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 2011 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm., dalej jako: Konstytucja RP) w związku z art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870), działając w interesie publicznym, przy poparciu licznych organizacji pozarządowych* oraz Rzecznika Praw Dziecka, wnoszę o:

przedłożenie przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Radzie Ministrów, po uzgodnieniu z zainteresowanymi ministrami i za pośrednictwem ministra właściwego do spraw zagranicznych, wniosku o ratyfikację przez Rzeczpospolitą Polską III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 127 z późn. zm.)

Wyrażam zgodę na upublicznienie petycji oraz danych w niej zawartych w publicznych rejestrach internetowych.

UZASADNIENIE

Konwencja o prawach dziecka jest najszerzej ratyfikowanym traktatem praw człowieka na świecie. Pełna realizacja zapisanych w niej praw wymaga jednak nie tylko ich deklaracji, lecz także pojawienia się skutecznych mechanizmów ich egzekwowania.

III Protokół fakultatywny (dalej jako "protokół") do konwencji o prawach dziecka (dalej jako "konwencja") w sprawie procedury składania zawiadomień uzupełnia system działania konwencji o mechanizm jej międzynarodowej ochrony praw dziecka. Umożliwia on dziecku, grupie dzieci lub osobom działającym w ich imieniu, zawiadomienie Komitetu Praw Dziecka ONZ o naruszeniu praw zawartych w konwencji lub jej Protokołach fakultatywnych - po wyczerpaniu krajowych środków ochrony prawnej.

Polska, będąca inicjatorem konwencji, ratyfikowała ją w 1991 roku, a następnie przystąpiła do dwóch kolejnych Protokołów fakultatywnych. Trzeci Protokół fakultatywny w sprawie procedury składania zawiadomień, będący przedmiotem niniejszej petycji, został podpisany 30 września 2013 roku, jednak do chwili obecnej nie został ratyfikowany. Co ważne, obecnie stronami protokołu są 54 państwa, w tym 17 państw Unii Europejskiej, m.in. Francja, Niemcy, Hiszpania i Włochy. Polska, pomimo swojej znaczącej historycznej roli w powstaniu konwencji, pozostaje na tym tle wyjątkiem wśród państw regionu.

Konstytucja RP zapewnia każdemu dziecku szczególny standard ochrony. Zgodnie z art. 72 ust. 1, na Rzeczypospolitej Polskiej spoczywa obowiązek ochrony praw dziecka, a każdy może żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, czy demoralizacją. Z kolei z trzeciego ustępu wynika, że władze publiczne muszą wysłuchać dziecka i w miarę możliwości wziąć jego głos pod uwagę, decydując o jego sytuacji. Standard ten uzupełniana gwarancja godności (art. 30), równości (art. 32) i prawa do sądu (art. 45), a także zasadę przestrzegania wiążącego Polskę prawa międzynarodowego (art. 9). Konstytucja traktuje dziecko jako podmiot praw, a nie wyłącznie jako przedmiot opieki. Podobne podejście wyraża art. 12 konwencji, gwarantując dziecku prawo do wyrażania własnych poglądów. Standardy konwencji są już uwzględniane w orzecznictwie polskich sądów i Trybunału Konstytucyjnego, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Ratyfikacja protokołu byłaby naturalnym wzmocnieniem tego standardu ochrony, a prawa dziecka określone w konwencji oraz Konstytucji RP uzyskałyby międzynarodowy mechanizm ich dochodzenia, dostępny po wyczerpaniu krajowych środków ochrony prawnej. Warto zaznaczyć, iż ratyfikację protokołu zalecał Polsce wielokrotnie Komitet Praw Dziecka ONZ, zaś Parlament Europejski wezwał do ratyfikacji w rezolucji z dnia 26 listopada 2019 r. Konieczność ratyfikacji wielokrotnie

wskazywał Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Obywatelskich, a także liczne organizacje społeczne.

Warto podkreślić, że protokół funkcjonuje od ponad dziesięciu lat. W ciągu tego czasu, Komitet Praw Dziecka wypracował jawną i spójną praktykę rozpatrywania zawiadomień, opartą na jasnych kryteriach dopuszczalności oraz zasadzie najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka. Dzięki temu można ocenić, jak mechanizm jego stosowania działa w praktyce. Doświadczenia państw będących stronami protokołu, w tym państw UE, dowodzą, że Protokół jest potrzebnym narzędziem ochrony praw dziecka. Stanowiska Komitetu Praw Dziecka ONZ nie są wiążące, a zasada nadrzędności Konstytucji RP pozostaje nienaruszona.

Co za tym idzie, ratyfikacja nie oznacza przekazania kompetencji organowi międzynarodowemu ani nie podważa rozstrzygnięć polskich sądów. Otwiera dzieciom dodatkową drogę ochrony w sytuacjach, w których środki krajowe okazały się nieskuteczne. Prawa zagwarantowane w konwencji, których dziecko nie może samodzielnie i skutecznie dochodzić, pozostają w dużej mierze deklaracją. Protokół zmienia to, czyniąc dziecko nie tylko adresatem ochrony, ale pełnoprawnym podmiotem, który może upomnieć się o swoje prawa. Ma to szczególne znaczenie dla dzieci w najtrudniejszym położeniu, pozbawionych opieki rodzicielskiej, przebywających w placówkach, doświadczających przemocy czy wykluczenia, w sytuacjach, w których krajowe mechanizmy ochrony okazują się niewystarczające.

Ratyfikacja protokołu zdecydowanie wzmocniłaby wiarygodność Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej w zakresie przestrzegania i ochrony praw dziecka. Jako Państwo, z którego inicjatywy powstała Konwencja o prawach dziecka, Polska szczególnie powinna zmierzać do tego, by pozostawać w gronie liderów ochrony praw dziecka. Przyjęcie protokołu wyraziłoby gotowość Polski do realizacji deklarowanych wartości.

Z tego względu, przy poparciu licznych organizacji pozarządowych* oraz Rzecznika Praw Dziecka, składam w interesie publicznym niniejszą petycję, wnosząc o jej rozpatrzenie z uwzględnieniem dobra dzieci, którym ratyfikacja Protokołu zapewni skuteczną ochronę prawną, zgodną z międzynarodowymi zobowiązaniami RP.

* Wykaz organizacji pozarządowych popierających petycję:

1. UNICEF Polska
2. Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu
3. Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce
4. Helsińska Fundacja Praw Człowieka
5. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę
6. Fundacja Integracja
7. Stowarzyszenie Interwencji Prawnej
8. Fundacja Szkołą z Klasą
9. Stowarzyszenie Parlament Młodych Rzeczypospolitej Polskiej